

Korach, Dathan en Abiram

Thema: Aäron
Numeri 16:1-35

a. De aanklacht (Num. 16: 1-3)

UITLEG VAN DE TEKST

In het vorige hoofdstuk (Num. 15) konden we lezen hoe de HEERE het verbondsvolk Israël er aan herinnert dat de HEERE heilig is en dat dit vraagt om een 'heilig' toegewijd leven. Ze zijn immers een priestervolk (Ex. 19: 6). Na dit hoofdstuk zien we de keerzijde van 'heiligheid', de dood! Dat is het thema voor Num. 16-20. De gebeurtenissen spelen zich af ergens tijdens de 38 jaar dat het volk door de woestijn moest zwerven.

Het hoofdstuk begint met het voorstellen van Korach (Hebr. qorach wat 'kaal' betekent). Hij is de zoon van Jizhar ('glanzende olie') en de kleinzoon van Kohath ('vergadering') die een afstammeling van Levi ('verbonden') is. Deze Korach lijkt het initiatief te nemen tot een aanval op het gezag van Mozes en Aäron. Hij roept tot zich twee zonen van Ruben ('zie een zoon'), te weten Dathan ('tot een fontein behorend') en Abiram ('mijn vader is verheven'), zonen van Eliab ('mijn God is vader of God is mijn vader') en van On ('rijkdom of kracht'), de zoon van Peleth ('snelheid'). Deze drie mannen komen samen, gezamenlijk met tweehonderdvijftig mannen, oversten (gezagdraggers) binnen het volk, voor het aangezicht van Mozes. Ze stellen de kritische vraag waarom Mozes en Aäron menen dat zij het zijn die leiding geven aan het volk en aan de dienst van de HEERE. Het is teveel voor u, zeggen ze. Ze bedoelen: u grijpt naar een te grote plaats, u wilt teveel eer, teveel hooi op uw vork. U matigt uzelf teveel gezag aan. Heel het volk is heilig (Hebr. qadosj wat heilig, afgezonderd, toegewijd aan betekent). Van heel het volk geldt dat de HEERE in hun midden (Hebr. tabek wat te midden of tussen bete-

kent) woont. Wie bent u dan dat u uzelf verheft (Hebr. nasjah wat in deze vorm jezelf verheffen betekent)? Of ook wel: waarom verheffen jullie je dan boven de gemeente van de HEERE? Waarom gaan jullie op de stoel van God zitten?

b. Mozes' antwoord aan Korach (16:4-11)

UITLEG VAN DE TEKST

Wanneer Mozes deze aanklacht hoort, reageert hij geschokt en werpt hij zich voorover op de grond. Hij valt neer in gebed en doet voorspraak voor het volk. Je proeft ook iets van zachtmoedigheid, want hij wil zich nergens op laten voorstaan. Mozes heeft beseft dat deze boven alles de HEERE aangaat. Hij spreekt Korach met de verschillende groeperingen aan. Als eerste geeft hij antwoord aan Korach en zijn gemeenschap van Leviëten. Morgen zal de HEERE Zelf aanwijzen wie voor Hem de 'heilige' is. Mozes gaat niet zelf de discussie aan. Hij gaat ook niet om het oordeel van het volk vragen (geen inbreng van de publieke opinie). Nee, de HEERE alleen is gerechtigd aan te wijzen wie Zijn volk zal leiden. De HEERE alleen is gerechtigd aan te wijzen wie tot Hem zal naderen. Daarmee wordt bedoeld wie voor Zijn aangezicht mag komen in de tabernakel of in de tent der samenkomst. Hij geeft Korach en die met hem zijn de opdracht om wierookvaten te nemen en de volgende morgen reukwerk daarop te leggen en daarmee te verschijnen voor het aangezicht van de HEERE. Mozes legt de keuze helemaal bij de HEERE. Wie dan gekozen wordt, die zal heilig zijn. Mozes toont zich hier een getrouw dienaar. De HEERE is de Meester, Hij be-

paalt wie Hem dient. Op zijn beurt zegt Mozes nu: het is teveel voor u, kinderen van Levi. Grijpt u niet boven uw macht? Ook Korach wordt direct aangesproken en met hem de stam van Levi. Bent u niet tevreden met de plaats die u heeft? U bent het toch die mag naderen voor Gods aangezicht en hem dient in de tempel? Wilt u nog meer? Wilt u meer dan de priesters bijstaan? Wilt u nu ook het ambt zelf? Mozes legt de vinger op de zere plek. Zien ook wij niet vaak dat mensen die een hooggeplaatste dienen, uiteindelijk zelf die plaats willen innemen? Mozes brengt het hele gebeuren op het niveau waar het hoort. Deze klacht is niet tegen Aäron (wie is hij dat het om hem gaat, zegt Mozes), maar tegen de HEERE. Met deze klacht maakt u duidelijk dat u het oneens bent met het beleid van de HEERE. U murmureert (Hebr. lun wat grommen betekent) tegen Hem.

TER OVERWEGING

Het lijkt voor de kinderen misschien vreemd dat er sprake is van oproer tegen Mozes. Hoe kan iemand opstaan tegen zo'n groot leider? Het is goed om duidelijk te maken dat dit van alle eeuwen en alle plaatsen is. Telkens weer werden mensen ontevreden over hun eigen plaats en de (in hun ogen te grote) plaats van de ander en kwamen mensen in verzet. Ook binnen de kerk van de Heere is dit helaas het geval. Ongehoorzaamheid en ontevredenheid behoren ook bij de wrange vruchten van de zondeval. Met de kinderen kunnen we spreken over de vraag of ze zelf ook niet momenten kennen waarop ze jaloers waren op de plaats die de ander had.

Mozes maakt duidelijk dat dit alles zich afspeelt voor het aangezicht van de HEERE. Hij heeft gelijk. De klacht is niet tegen Aäron of Mozes, maar tegen de HEERE, Die deze mannen heeft aangesteld.

Daar moeten ook wij op letten. Als we thuis ontevreden zijn, zijn we het dan alleen tegen onze ouders? Of ook tegenover Hem van Wie we onze ouders hebben ontvangen?

Mozes vertrouwt erop dat de HEERE de weg zal wijzen. Het is goed dat Mozes niet zelf beslist of zelf in debat gaat. Hij legt het helemaal in Gods handen. Daaruit spreekt vertrouwen. Deze les van Mozes kunnen we meenemen.

c. Het oproer gaat door (Num. 16: 12-35)

UITLEG VAN DE TEKST

Wat doet Mozes nu? Hij laat Dathan en Abiram roepen, maar zij weigeren! Tot twee keer toe maken ze duidelijk dat ze niet zullen opgaan. Waar Korach moeite heeft met de positie van Aäron, hebben zij nadrukkelijk moeite met de positie van Mozes. Niet

alleen, zeggen ze, hebt u ons uit een land van melk en honig hier gebracht, u hebt uzelf ook nog eens uitgeroepen tot onze overheer (Hebr. sarar wat heersen over betekent). Het is al erg genoeg, zo stellen ze, dat Mozes hen uit Egypte, dat overvloedt van melk en honing, heeft weggehaald om hen te laten sterven in de woestijn! Opmerkelijk is dat ze hier een uitdrukking voor Egypte gebruiken, die elders juist het beloofde land Kanaän typeert (zie Num. 13: 27). Het is alsof ze Mozes uitdagen. Zult u de ogen van deze mannen uitgraven? Wat voor straf hebt u in gedachten? Wat het ook is, we komen niet. Hun besluit staat vast.

Dit antwoord doet Mozes in woede ontsteken. Hij vraagt de HEERE om hun offer niet aan te nemen. Hij vervolgt met een soort openbare belijdenis. Nooit heb ik iets van ze genomen, zegt hij en ben ik op eigen voordeel uit geweest.

Nu spreekt Mozes Korach (die er nog staat) aan. De mannen die met Korach zijn meegekomen, tweehonderdvijftig man, moeten zich de volgende morgen verzamelen, een ieder met zijn wierookvat. Ook Aäron moet daarbij zijn. Opmerkelijk is dat Mozes nu niet tot Korach en zijn aanhang spreekt, maar tot hem alleen. Hij heeft hem als het ware geïsoleerd van zijn aanhang. Het gebeurt zoals Mozes heeft geboden. We lezen dat Korach komt, maar we lezen wel dat hij niet alleen zijn eigen aanhang, maar de hele gemeenschap van Israël beweegt om als toeschouwer naar de tent der samenkomst te komen. Dan verschijnt de heerlijkheid van de HEERE. Het beslissende keerpunt. De HEERE grijpt in en Hij gebiedt Mozes en Aäron weg te gaan bij de anderen vandaan. Hij heeft de intentie om het volk te verteren in Zijn toorn. Dit oordeel wordt eerst aangekondigd voordat het wordt uitgevoerd. Mozes en Aäron werpen zich onmiddellijk neer en doen voorbede voor het volk. Zo doen ze wat Abraham ook eerder deed (Gen. 18: 22b-33), namelijk pleiten voor het met de dood bedreigde volk. Dat de HEERE een man die zondigt verteert, kunnen ze begrijpen, maar moet om dit alles deze hele vergadering sterven? De HEERE geeft gehoor aan deze voorbede. Nu moeten Mozes en Aäron een ieder sommeren om weg te gaan bij de tenten van Korach, Dathan en Abiram. Mozes geeft gehoor aan deze oproep. Korach is gekomen, maar Dathan en Abiram zijn blijkbaar bij hun tenten gebleven. Mozes gaat erheen met achter hem aan de oudsten van Israël. Ook daar krijgt het volk de waarschuwing te horen dat ze weg moeten gaan bij de tenten van Dathan en Abiram vandaan. Laat deze goddeloze mannen los. Raak niets aan wat van hen is. U zult anders met hen omkomen. Velen geven gehoor aan deze oproep. Ze nemen afstand. Niet alleen letterlijk, maar daarmee ook van dit op-

roer. Dathan en Abiram gaan echter met heel hun gezin uitdagend en provocerend bij de ingang van hun tent staan. Mozes spreekt nu het volk aan. Nu zullen ze zien dat hij niet in eigen macht handelt en zichzelf heeft uitgeroepen tot hun leider. Als deze mensen zullen sterven zoals alle mensen sterven, heeft de HEERE mij niet gezonden, zegt Mozes. Maar als de HEERE iets nieuws doet, als de HEERE zal maken dat de aarde haar mond opent, zich zal splijten en deze mannen met al de hunnen zal verzwelgen, als deze mensen levend naar de hel (Hebr. sjeoel wat dodenrijk betekent, de plek waarvan niemand terugkeert) zullen varen, dan weet u dat deze mannen de HEERE (niet zozeer Mozes) getergd hebben. Zo levert de HEERE Zelf het bewijs. Het gebeurt zoals Mozes heeft gezegd. Onder de tenten van de oproerlingen ontstaat een kloof. De aarde verslindt letterlijk de mannen en hun huizen (daarmee wordt hun gezin aangeduid) en allen die bij Korach hoorden (hiermee wordt bedoeld die mensen die niet van zijn zijde waren geweest). Zelfs hun vee wordt door de aarde opgenomen. Levend gaan deze mensen naar het dodenrijk. Achter hen sluit de aarde zich weer zodat terugkeer voor hen onmogelijk is. Vanuit het midden van de gemeente zijn ze opeens weggenomen. Wanneer de Israëlieten hun geschreeuw horen, vluchten ze allemaal weg, uit angst dat hun hetzelfde zal overkomen. Paniek maakt zich meester van de mensen. Ook de tweehonderdvijftig man, die met hun wierookvat zijn gekomen, worden getroffen. Niet omdat de aarde hen opneemt, maar een vuur uit de hemel treft hen. Zo komt er een verschrikkelijk einde aan dit oproer. Wie zich openlijk verzet tegen de HEERE, bekoopt dit met zijn leven.

TER OVERWEGING

De opstand van Korach en de zijnen heeft grote indruk gemaakt. Dat blijkt uit dit gedeelte, maar ook uit andere plaatsen in het Oude Testament (Num. 26: 9-11; 27: 3; Deut. 11: 6; Ps. 106: 16-18).

Dathan en Abiram zijn echt in verzet gegaan. Ook een verzoek om te komen leggen ze naast zich neer. Het is goed om met de kinderen te spreken over het escaleren van bijvoorbeeld een ruzie. Wie zich steeds harder opstelt, maakt de kans op herstel van relaties of vertrouwen steeds kleiner. De daad van deze twee mannen sluit een goede afloop van dit alles eigenlijk uit? Hoe vaak zien we dit ook niet in de omgang met elkaar?

Mozes en Aäron werpen zich op als voorbidders voor de gehele vergadering. Ten eerste omdat ze weten dat veel mensen 'meelopen' terwijl ze nauwelijks beseffen waar ze aan meedoen. Dat is iets wat we de kinderen kunnen leren. Ze moeten zich afvragen bij wie ze zich aansluiten en waarom. We

worden immers ter verantwoording geroepen voor onze daden! Ten tweede zoeken ze het behoud van het volk, ook al keren ze zich tegen hen. Hier lijken Mozes en Aäron op de Heere Jezus. Bad Hij niet aan het kruis: 'Vader vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen?' Hij is de grote Voorbidder, Die in de hemel is en voor Zijn kerk bidt.

Mensen krijgen de mogelijkheid de straf te ontlopen. Is de prediking er niet op gericht om ons te redden van het oordeel? Als Mozes niet had geroepen dat ze weg moesten gaan bij Dathan en Abiram waren er nog veel meer omgekomen. Zo klinkt keer op keer in de Bijbel de roep tot omkeer, inkeer, het loslaten van zonden. Waarom? Omdat we anders de eeuwige dood zullen sterven. De oproep om de zonde los te laten is tot ons behoud!

De straf is verschrikkelijk. Dathan en Abiram met hun gezin, Korach met de mensen die bij hem bleven, de tweehonderdvijftig mannen met hun wierookvat, zij allen verliezen hun leven. Het vraagt om tact om hier op een goede wijze met de kinderen over te spreken. Daarbij moeten we dit enerzijds niet onbesproken laten, anderzijds is het goed om hier sober te spreken.

De kinderen van Korach zijn wonderlijk gespaard gebleven (Num. 26: 11). Zij stonden niet voor de tent van hun vader. We weten niet waarom dit zo gegaan is. Eén ding weten we wel: zij hebben genade ontvangen. Ze hebben later van de grootheid van God gezongen (zie o.a. Ps. 46). Zo is de HEERE barmhartig en groot van goedertierenheid.

De woorden die God over het volk tot Mozes sprak bij de Sinaï: 'En gij zult Mij een priesterlijk koninkrijk, en een heilig volk zijn. Dit zijn de woorden, die gij tot de kinderen Israëls spreken zult' (Ex. 19:6), zijn een centraal gegeven in het Oude Testament alsook in Numeri. In confrontatie van het heilige met het onheilige moet of het eerste wijken, of het onheilige sterven. In Num. 16-18 zien we het tweede gebeuren. Ook in het Nieuwe Testament komen we deze confrontatie tegen bij Ananias en Saffira (Hand. 5: 1-11). We zijn een heilige gemeente van de Heere! Kunnen we hierbij geen lijnen trekken naar de gemeente waar het heilig Woord van de HEERE verkondigd wordt en de heilige sacramenten zoals avondmaal en doop bediend worden?!

GELOOFSLEER

Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 26, verwijst naar de enige voorbedding van Christus. Het reukwerk is een symbool van de voorbede van Christus.

Drs. P. Cammeraat, Leren en Leven deel 1, pag. 298-301.

